

Nr 6.

Ankom till Riksdagens kansli den 17 mars 1911 kl. 1. e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, rörande herr Olofssons motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inrättande af ett permanent penninglotteri.

I motionen nr 136 inom Andra kammaren har herr Olofsson hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes utarbета och om möjligt till nästa lagtima riksdag för Riksdagen framlägga förslag till upprättande af ett under statens förvaltning ställt permanent penninglotteri, hvars vinst afsattes till en ålderdomspensioneringsfond.

Till stöd för denna sin hemställan har motionären anført följande:

»Ålderdomspensioneringsfrågan ligger fortfarande olöst och väntar på sin utredning, men huru denna utredning än kommer att utfalla, så kan man vara viss om att penningefrågan blir till sist den svårlostaste, när det gäller att i verkligheten tillämpa en ålderdomspensionering för hela det svenska folket.

Det är på tid att fortast möjligt söka anskaffa nödiga medel och jag tillät mig under fjolårets riksdag väcka en motion om inrättande af ett statslotteri, hvars vinst skulle afsättas till en ålderdomspensioneringsfond. Herr Jonsson i Hökhult hade äfven motion i samma syfte, men första tillfälliga utskottet, som hade motionerna till förberedande behandling, afstyrkte enhälligt desamma.

Vid frågans behandling inom Andra kammaren rönt dock de väckta motionerna ett afsevärdt understöd, i det att kammaren med endast sex rösters öfvervikt afslog lotterifrågan. Det är därför som jag, med åbero-

pande af samma motiv, som min motion nr 16 i fjol innehöll, vördsamast hemställer etc.»

I den motion i samma syfte, som af herr Olofsson väcktes vid Riksdagen förlidet år, och hvars motivering han jämväl i år åberopar, framhålls i början, att frågan om ålderdomspensioneringen i främsta hand är en penningfråga, att fattigvården och emigrationen skulle i väsentlig grad förminskas, om ålderdomspensioneringen på ett rätt sätt infördes i vårt land, samt att åtgärder snarast möjligt böra vidtagas för anskaffande af penningmedel till en ålderdomspensioneringsfond. Därefter fortsätter motionären sålunda: »Frågan om ett permanent penninglotteri har flera gånger varit föremål för Riksdagens ompröfning, och skäl hafva gifvits så väl för som emot inrättandet af ett s. k. statslotteri, men vore det verkligen fråga om lotteri eller icke lotteri i vårt land, så torde nog de starkaste skälen vara emot desamma. Så är dock icke förhållandet, utan det ena lotteriet öppnas efter det andra, och ett stort antal lotterier spelar jämt, trots förbud i svensk lag. Då det således torde vara mycket små utsikter att afskaffa lotterier, så böra de i stället ställas under statens kontroll och förvaltning samt vinsten användas till ett för hela svenska folket gemensamt gagneligt ändamål, hvilket ändamål jag anser vara en ålderdomspensionering.»

Utskottet.

Ehuru man torde få förutsätta, att motionären föreslagit inrättande af ett permanent penninglotteri jämväl i statsekonomiskt skyddssyfte eller såsom ett medel att i någon mån söka hämma utflödet af svenska pennin- gar till utländska lotterier, framgår detta dock ej med tillräcklig tydlighet af motionen, hvars främsta syfte synes vara att genom ett inhemskt statslotteri erhålla medel till bildande af en ålderdomspensioneringsfond. Utskottet har visserligen intet i princip att invända mot, att de medel, som skulle komma att inflyta från ett eventuellt statslotteri, komme att användas för detta ändamål, men finner likväl ett sådant lotteri äga berättigande endast under förutsättning, att det skulle befinnas utgöra ett nödvändigt led i de skyddsåtgärder, som böra vidtagas för att spelandet på utländska lotterier må så mycket som möjligt kunna inskränkas. Och därest en sådan inskränkning kan ske utan inrättande af ett statslotteri, så måste detta anses vara mest önskvärdt. Ty såsom motionären medgifver i sin motion i ämnet vid fjolårets riksdag, kunna otvifvelaktigt ganska starka skäl framdragas mot inrättandet af ett statslotteri.

Då lotterifrågan var före vid riksdagen 1908 på grund af motioner i båda kamrarna, fattade Andra kammaren det beslut att hos Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t för Riksdagen framlägga förslag till nya

bestämmelser om lotterier äfvensom förslag till åtgärder, hvarigenom utan inrättande af ett svenskt statslotteri det i Sverige förekommande spelandet på utländska lotterier kunde förhindras eller i möjligaste mån inskränkas. Första kammaren åter beslöt att hos Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida till stäffjande af spelandet å utländska lotterier ytterligare åtgärder, med eller utan inrättande af ett inhemskt permanent statslotteri, borde vidtagas, samt för Riksdagen framlägga förslag i frågan. Då kamrarna alltså hade fattat skiljaktiga beslut, kom visserligen ingen riksdagsskrivelse till stånd, men båda kamrarna hade emellertid uttalat sig för vidtagandet af vissa åtgärder i syfte att hämma spelandet på utländska lotterier.

Redan innan kamrarna fattade dessa beslut, hade, såsom utskottet vid behandling af fjolårets lotterimotioner omnämnde, Kungl. Maj:t den 31 dec. 1907 bemyndigat chefen för civildepartementet att tillkalla sakkunniga personer med uppdrag att så allsidigt som möjligt utreda frågan, huruvida för reglerandet af lotterier den nu gällande lagstiftningen borde underkastas revision, samt om ytterligare åtgärder borde vidtagas till förhindrande af utländska lottsedlars spridande i riket. De sakkunnige, åt hvilka nämnda utredning uppdrogs, hafva afslutat sitt arbete och den 16 februari 1910 afgifvit »Betänkande och förslag angående åtgärder till förhindrande af utländska lottsedlars spridande i riket och förändrad lagstiftning om lotterier». Utskottet, som ej anser nödigt ingå i någon utförligare redogörelse för innehållet i detta betänkande, skall emellertid här lämna en kort framställning af de åtgärder, hvilka till syftemålets vinnande blifvit föreslagna.

På anförda skäl kunna de sakkunnige ej tillråda upprättande af ett svenskt statslotteri, huru stora svårigheterna än kunna vara att utan en sådan institution förebygga de nuvarande och möjligen ökade vådorna af främmande lotteriers förmåga att draga till sig svenska penningar. Anordnandet af ett inhemskt statslotteri synes för de sakkunnige innebära alltför stora faror af annat slag för att kunna ifrågasättas, innan åtminstone andra utvägar att förebygga eller väsentligt minska den främmande lottsedelshandeln blifvit försökta.

De åtgärder, som af de sakkunnige föreslås till förhindrande af utländska lottsedlars spridande i riket, innefattas i vissa nya bestämmelser, som skulle införas i lotteriförordningen, i tryckfrihetsförordningen och i allmänna poststadgan.

I *lotteriförordningen* föreslås införande af följande bestämmelser:

Förbud mot att utbjuda eller afyttra, mot att eljest på hvilket sätt

som helst tillhandahålla och mot att tillhandagå med försäljning eller anskaffande af utländska lottsedlar (incl. premieobligationer m. m.);

förbud mot att kungöra försäljning eller sprida anvisning om förvärfvande af utländska lottsedlar;

samma förbud i fråga om bevis om rätt till andel i sådana lottsedlar eller i å dem utfallande vinst;

förbud mot att offentliggöra, sprida eller tillhandahålla inbjudningar, planer, dragningslistor m. m. eller andra meddelanden om bortlottningar å utländska lotterier.

I *tryckfrihetsförordningen* skulle införas sådant tillägg till stadgandena i denna förordning § 3 mom. 12, att det jämväl må vara förbjudet att i tryckt skrift införa meddelanden om utdragna nummer eller utfästa eller utfallna vinster i utländskt lotteris dragning, innan ett år förflutit efter dragningen, eller om ombud eller lotters försäljning för sådant lotteri eller eljest om förvärf af delaktighet däri; äfvensom sådan ändring i samma förordning, § 5, att Konungen må äga rätt att förordna om kvarstad och beslag å till riket införd, utom riket tryckt skrift, som innehåller i svensk lag förbjudna meddelanden om lotterier.

I öfverensstämmelse med generalpoststyrelsens förslag den 12 juni 1908 föreslås till införande i allmänna *poststadgan* föreskrift därom, att därest bref, som med adressatens medgifvande och i hans närvaro öppnas å adresspostanstalten, befinnes innehålla lottsedel från utländskt lotteri eller meddelande rörande penningars eller annan egendoms bortlottande utom riket, brefvet icke må tillställas adressaten, utan skall, om detsamma förskrifver sig från utlandet, återsändas till afgangsorten och, om brefvet utgått från inrikes ort, öfverlämnas till vederbörande åklagaremyndighet, sedan emellertid i sistnämnda fall adressaten utfått i brefvet tilläfventyrs befintligt meddelande; samt att, om adressaten till bref, som misstänkes hafva sådant innehåll, hvarom nu är fråga, icke medgifver, att försändelsen i hans närvaro öppnas å adresspostanstalten, brefvet skall behandlas såsom obeställbart.

Därjämte föreslås såsom förutsättning för ofvannämnda förslag ett inrymmande i lotteriförordningen af sådana stadganden, på grund af hvilka det skall ankomma på Konungen att i vissa fall medgifva lotteri om penningar.

Öfver detta betänkande och förslag har Kungl. Maj:t infortrat underdånigt utlåtande af kommerskollegium, som efter inhämtande af yttranden från öfverståthållareämbetet och samtliga länsstyrelser i riket äfvensom från styrelsen för Sveriges handtverksorganisation och efter att hafva tagit del

jämväl af en skrivelse från styrelsen för posttjänstemännens förening afgifvit sådant utlåtande den 31 dec. 1910 och därvid ej haft något att i hufvudsak erinra mot de sakkunniges förslag.

Af det anförda framgår sålunda, såsom utskottet också erinrade om vid behandlingen af denna fråga vid fjolårets riksdag, att den af Kungl. Maj:t föranstaltade utredningen visserligen ej tillkommit på grund af någon Riksdagens skrivelse, men dock torde blifvit föranledd af de diskussioner, som förekommit öfver vid föregående riksdagar, särskildt år 1906, väckta lotterimotioner. Då Kungl. Maj:t nu emellertid tagit saken om hand och den föranstaltade utredningen står i öfverensstämmelse med de önskningsar, som vid lotterifrågans behandling 1908 uttalades i Riksdagens båda kamrar, torde det ej vara lämpligt eller nödigt att Riksdagen nu med anledning af herr Olofssons motion går Kungl. Maj:t i förväg eller gör några nya uttalanden utöfver eller i strid med dem, som redan blifvit gjorda. Riktigare synes det vara, att Riksdagen afvaktar de åtgärder, Kungl. Maj:t med anledning af den verkställda utredningen och de uttalanden däröfver, hvilka afgifvits af vederbörande myndigheter, kommer att vidtaga eller de förslag, Kungl. Maj:t tilläfsventyrs kan komma att underställa Riksdagens pröfning. Utskottet finner därför ej heller skäl att här ingå i något principuttalande för eller mot upprättandet af ett statslotteri utan hemställer,

att förevarande motion ej må till någon Andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 17 mars 1911.

Å utskottets vägnar:

A. J. HAGSTRÖM.

Reservation

af herr *Waldén*, som anført följande:

Af det den 16 februari 1910 af särskildt tillkallade sakkunniga afgifna »Betänkande och förslag angående åtgärder till förhindrande af utländska lottsedlars spridande i riket och förändrad lagstiftning om lotterier» framgår, att efter all sannolikhet landets verkliga nettoförlust på

grund af det utländska lotterispelet icke kan sättas lägre än till 8 millioner kronor årligen, under det att maximigränsen för den möjliga förlusten bör sättas rätt betydligt högre. De sakkunnige anse därför, att man utan fara för öfverskattning kan söka ett sannolikt medeltal i en siffra af 9 à 10 millioner kronor, utgörande den nettoförlust, som för närvarande årligen drages ur landet till följd af deltagande från svensk sida i spel på utländska lotterier.

Det måste alltså nu anses konstateradt, att det är en högst betydlig nationalförlust, vårt land årligen lider i ofvannämnda afseende, och det måste därför också anses såsom ett obestridligt intresse för den svenska staten att ett sådant skatteförhållande till främmande länder, motsvarande ungefär en tredjedel af hela vår inkomstskatt, afskaffas eller väsentligen begränsas såsom varande oförnuftigt, oekonomiskt och ändamålslost. Ange- lägenheten af att hämma detta utflöde är så mycket större, som det, enligt samstämmade erfarenheter och uppgifter, under senaste tiden ständigt ökats och säkerligen i framtiden skall ytterligare tilltaga.

Såsom en af de kraftigaste skyddsåtgärder i berörda afseende framhålla de sakkunniga helt säkert med rätta upprättande af ett svenskt statslotteri. På grund af vissa betänkligheter anse de sig emellertid ej för närvarande kunna föreslå en dylik åtgärd. I stället hemställa de om vidtagande af vissa restriktiva lagstiftningsåtgärder i berörda syfte. Då emellertid dessa föreslagna lagbestämmelser, enligt mitt förmenande, äro dels af den beskaffenhet, att deras antagande och tillämpande skulle komma att på ett minst sagdt betänkligt sätt kränka en så viktig medborgerlig rättighet som brefhemlighetens bevarande, dels och i öfrigt sådana, att de ej i någon nämnvärd grad komme att i och för sig råda bot för det onda, hvilket däremot helt visst skulle blifva fallet, om i samband härmed ett svenskt statslotteri inrättades, anser jag detta vara tillräckliga och tungt vägande skäl för att Riksdagen redan nu gör hemställan om upprättandet af ett dylikt lotteri.

Då härtill kommer, att vinsten af ett dylikt lotteri enligt motionärens förslag skulle komma att tillfalla ålderdomspensioneringsfonden, ett ändamål, som måste anses synnerligen behjärtansvärdt och knappast något lämpligare kan tänkas för användandet af en sådan vinst, torde detta vara ett ytterligare skäl till att motionärens framställning af Riksdagen bifalles.

Jag anser därför, att utskottet bort hemställa,

att Andra kammaren ville i anledning af herr Olofssons förevarande motion för sin del besluta, att

Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t utarbete och om möjligt till nästa lagtima Riksdag framlägga förslag till upprättandet af ett under statens förvaltning ställt permanent penninglotteri, hvars vinst afsattes till en ålderdomspensioneringsfond.
